

César López Zarragoitia

CÉSAR, mijn Mentor

(II)

César López is de enige persoon die ik heb ontmoet die, zodra hij zijn salaris had ontvangen, meteen op pad ging om boeken te kopen. Gewend als ik was dat geld in Cuba werd gebruikt om kleding en eten te kopen, waren die uitstapjes naar de boekwinkel *La Moderna Poesía* voor mij iets ongelooflijks. Ik ging vaak met hem mee en zag hem acht, tien boeken tegelijk kopen. Soms las hij twee of drie boeken tegelijk. Als ik het me goed herinner, studeerde hij af in filologie aan de Universiteit van Havana. Hij droeg zijn hemd altijd in zijn broek.

Het werkvermogen van de man was verbazingwekkend. Hij bekende tegenover mij dat hij niet in staat was zich aan één enkele taak te wijden. Hij moest zijn energie spreiden. Zo begeleidde hij zangers en instrumentalisten, gaf pianolessen bij verschillende scholen, had privéstudenten aan wie hij geen kosten in rekening bracht (ik herinner me met name een blinde jongen die Lucio heette), gaf solo- en kamermuziekrecitals, schreef artikelen voor het tijdschrift *Clave*, deed het beheer voor het Nationale Symphonie Orkest, organiseerde muziekfestivals, leidde muzikafdelingen, bracht hedendaagse werken in première, kortom: onvermoeibaar.

Zijn *a prima vista* is legendarisch. Hij vertelde me dat hij het al op zeer jonge leeftijd had ontwikkeld omdat hij weinig toegang had tot opnames op grammofoonplaten. Om de werken te leren kennen moest hij de partituren kopen en de muziek lezen, en die partituren beperkten zich niet tot het solopianorepertoire. Ze omvatten koor-, kamer- en symfonische muziek. Zo leerde hij in elke toonsoort lezen. Hij was in staat om elk werk in één oogopslag te transponeren. Hij begeleidde alle repertoire met dezelfde uitmuntendheid, van de viool tot de trombone. Ik denk dat hij een uitstekend gehoor had en een buitengewoon muzikaal geheugen, waardoor hij al lezend kon afleiden

wat er zou komen, zich kon herinneren wat er zou komen, waardoor de vloeiendheid van het lezen werd vergemakkelijkt: een gave.

“Gehoorzaam de muziek.” Zij dicteert het tempo, de klank, de frasering, enz. De eerste wet is om de muziek te dienen. Hij zei niet om de componist te dienen, maar eerder de muziek. Doen wat er gedaan moet worden zodat de muziek klinkt zoals het bedoeld is en zo natuurlijk mogelijk klinkt, zonder poespas, zonder tekortkomingen, zonder excessen. De stem, de zang, is altijd de beste richtlijn voor de frasering.

De informatie moet grondig worden begrepen en diep geassimileerd, zodat deze, wanneer deze wordt gereproduceerd, wordt gespeeld, het als tweede natuur wordt gebracht, op organische wijze. Dat wil zeggen: spelen alsof het niet is aangeleerd, maar alsof het natuurlijk is.

Luister niet naar opnames van het werk dat je gaat leren totdat je een duidelijk idee hebt van wat je met de uitvoering wilt doen. Het is essentieel om vanuit de partituur een eigen visie op het werk te hebben. Het zit allemaal in de partituur. Daarna kun je opnames beluisteren en vergelijken, meenemen of wegdoen.

Hij hechtte veel waarde aan het gebaar. Hij besteedde tijd aan je begrip van het juiste gebaar voor elk geluidsresultaat. Soms begon ik tijdens de les te spelen en liet hij me stoppen voordat mijn vingers de toetsen raakten. Ik begreep niet hoe hij, zonder dat ik gespeeld had, al wist dat wat ik zou doen verkeerd zou zijn. Tegenwoordig begrijp ik dat je door het gebaar te zien je het geluid kunt voorstellen.

Muziek begint niet bij het pianospelen, maar in de geest. Je luistert intern naar het geluid dat je wilt produceren en voert het vervolgens uit.

Ik verwonderde me erover hoe effectief hij een aantal technische problemen voor mij oploste (alhoewel hij altijd zei dat aan de basis van bijna elk technisch probleem er in wezen een muzikale fout schuilt). Ik kon al hele week geprobeerd hebben een passage op te lossen, zonder succes. Op de dag van de les zou hij, nadat hij ernaar had geluisterd, eenvoudigweg zeggen: “maak een cirkelvormige beweging met je pols”, of “laat je pols zakken”, of “scheid je elleboog wat meer van je lichaam”, of “accentueer de derde noot” en de passage klonk direct perfect.

Soms liet hij mij werken leren die mijn intellectuele capaciteiten en zelfs mijn technische mogelijkheden te boven gingen. Het waren werken waar we aan werkten zonder de bedoeling ze in het openbaar of tijdens examens te spelen. We werkten hieraan naast het officiële programma. Tegenwoordig begrijp ik de invloed die het proberen om complexiteit te begrijpen heeft op de geest, het slechts kijken naar iets superieurs en proberen het te ontcijferen. Ik herinner me met name de Sonate No. 6 Op. 62 van Skrjabin. Ik was amper 17 jaar oud.

Het woord ‘moeilijk’ was mij verboden als ik naar bepaalde werken verwees. Hij benadrukte vóór alles de juiste mentale houding: als je denkt dat je met een monster te maken krijgt, zul je verlamd raken door angst en zelfs ontmoediging. Hij gaf er de voorkeur aan dat ik het, indien van toepassing, beschouwde als een werk dat meer werk zou vergen en daarom meer tijd. Punt.

Niet alleen genieten van de muziek die wordt geproduceerd, maar ook fysiek plezier beleven aan het contact van de vingers met de toetsen.

Hij was geen voorstander van expressie met het lichaam tijdens het spelen. Hij gaf de voorkeur aan het zo stabiel mogelijk houden van de romp. Gematigdheid gaf een betere controle over het proces en leidde niet af van de muziek, die essentieel is.

Hij leerde mij luisteren naar de stiltes in de muziek, om met hen de emoties uit te drukken die ze bevatten.

Hij stond erop dat ik de boeken van Konstantin Stanislavski over acteertechnieken en -methoden zorgvuldig las.

Zijn leraar was César Pérez Sentenat.

Twee anekdotes:

Als hij op een dag de school verlaat, bellen enkele arbeiders, collega's, die aan de kant van de straat rum zaten te drinken, hem op en nodigen hem uit voor een drankje. Hij benadert hen vriendelijk, bedankt hen en slaat het aanbod af. Terwijl hij wegloopt, gooien de mannen hem een paar grove woorden toe, beledigingen bijna, en César zegt tegen mij: "...wat alcohol doet met die arme mensen..." En hij zei het met zoveel pijn, met zoveel medeleven, dat Mijn woede nam af en verdween onmiddellijk.

Overlopend van trots, toen ik hem op een dag voor publiek hoorde spelen, zei ik tegen hem dat hij vaker zou moeten spelen, "dat mensen graag naar hem luisteren, dat velen mij dat hebben verteld..." en hij zegt bescheiden: "...Gustavo, het is niet juist om jezelf zo tentoon te stellen. "

Na zijn dood droomde ik zes jaar op rij dezelfde droom: we ontmoetten elkaar toevallig op straat of in zijn huis. Ontdekken dat hij niet was gestorven vervulde mij met vreugde en vrede. Hij vertelde me dat hij nooit echt was gestorven, maar weg wilde van de publieke belangstelling. In mijn dromen geeft hij me soms nog steeds advies.